

ภูมิปัญญาขนม (ใน) ไทย : ขนมฝรั่งกุฎีจีน

ชุมชนกุฎีจีน เป็นชื่อชุมชนเก่าแก่ของกรุงเทพฯ ๑ ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งธนบุรีใต้วัดกัลยาณมิตรลงมา มีคลองกุฎีคั่นอยู่ ชุมชนกุฎีจีนเป็นชุมชนแรกของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ตั้งแต่เริ่มตั้งกรุงธนบุรี จากการศึกษาพบว่าคำว่า “กุฎี” สันนิษฐานว่าเป็นคำที่แผลงมาจากคำว่า “กุฎิ” ในภาษาบาลี แปลว่าที่อาศัยของนักบวช ส่วนคำว่า “กุฎีจีน” สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงวินิจฉัยไว้ในสาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศรว่าหมายถึง ศาลเจ้าจีนขนาดใหญ่อยู่ตรงคลองกุฎีจีน ห่างแม่น้ำไปประมาณ ๒ เส้น สันนิษฐานว่าชาวจีนสร้างขึ้นมาตั้งแต่ก่อนสมัยพระไชยราชาโปรดให้ขุดคลองลัด ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเดิมไหลไปทางบางกอกใหญ่เปลี่ยนเส้นทางเดินมาตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา

ชุมชนกุฎีจีนในอดีตเป็นชุมชนของชาวคริสต์หลายเชื้อชาติ นอกจากคนไทยแล้วยังมีโปรตุเกส จีนและญวนที่มาจากจันทบุรี มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติกันโดยมีบาทหลวงเป็นผู้นำชุมชน ชาวกุฎีจีนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ในย่านนี้แต่เดิมมีทั้งโรงงานกระเบื้อง โรงพินหวาและการทำขนม

ขนมฝรั่งกุฎีจีน เป็นขนมดั้งเดิมของชาวชุมชนกุฎีจีนเชื้อสายโปรตุเกส แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรีมีลักษณะเหมือนขนมไข่ รูปร่างคล้ายถ้วยปากกว้าง ทำจากแป้งสาลี ผสมน้ำตาลและไข่เปิด ทำให้สุกด้วยการอบ มีลักษณะกรอบนอกนุ่มใน หน้าขนมโรยด้วยน้ำตาลและแต่งหน้าด้วยลูกเกด ลูกพลับแห้ง และฟิกเชื่อม การทำขนมฝรั่งกุฎีจีนมีมาช้านานเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงมากกว่า ๒๐๐ ปี โดยชาวโปรตุเกสถ่ายทอดการทำขนมฝรั่งให้แก่คนในชุมชน และมีการสืบทอดการทำขนมฝรั่งมาจนถึงปัจจุบันเป็นรุ่นที่ ๕ โดยสืบทอดกันในครอบครัวต่อ ๆ กันมา โดยวิธีการทำเริ่มต้นด้วยการนำไข่เปิดและน้ำตาลทรายตีจนฟู นำแป้งสาลีที่ร่อนแล้วผสมลงไปให้พอเหมาะคนให้เข้ากัน เกลงแม่พิมพ์ วางบนเตาอบที่มีความร้อนสูงมาก จนขนมสุกได้ที่แล้วจึงเคาะขนมออกจากพิมพ์

ขนมฝรั่งกุฎีจีน เป็นขนมตำรับโบราณสืบทอดในกลุ่มชาวคริสต์เชื้อสายโปรตุเกส ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนกุฎีจีนฝั่งธนบุรีมาตั้งแต่สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี จนมีคำกล่าวคั่นหูคนกรุงเทพฯ ว่า “ข้าวหลามตัดวัดระฆังขนมฝรั่งกุฎีจีน” ปัจจุบันคงเหลือบ้านที่ทำอยู่เพียง ๓ ตระกูล ได้แก่ บ้านธนุสิงห์ บ้านหลานแม่เป้าและบ้านป่าเล็ก ซึ่งยังคงสูตรต้นตำรับดั้งเดิมที่ยังคงเหลืออยู่

ขนมฝรั่งกุฎีจีน ได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่มา : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (๒๕๖๑). *มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑*.

แผนที่ : <https://maps.app.goo.gl/๙๙fvshpsKUOJ๖kSA๙>